

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a személyesen eljáró I.r., II.r., III.r., IV.r., és a dr. Oláh Tamás jogtanácsos által képviselt V.r. felperesnek a dr. Máthé István jogtanácsos által képviselt alperes ellen szolgálati idő kedvezményes számításának megállapítása iránt a Salgótarjáni Munkaügyi Bíróságnál 1.M.234/2008. szám alatt megindított és másodfokon a Nógrád Megyei Bíróság 2.Mf.20.522/2009/3. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen az V.r. felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2011. február 23. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Nógrád Megyei Bíróság 2.Mf.20.522/2009/3. számú ítéletének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érinti, egyebekben hatályában fenntartja. Kötelezi az V.r. felperest, hogy fizessen meg az államnak - felhívásra - 36.000 (harminchatezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s :

A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő V.r. felperes a keresetében annak megállapítását kérte, hogy 1996. szeptember 1-jétől kezdődően szolgálati ideje 1,2-es szorzóval számítandó az általa ellátott tevékenység jellegére figyelemmel. A Salgótarjáni Munkaügyi Bíróság 1.M.234/2008/14. számú ítéletével a keresetet elutasította, és az V.r. felperest 15.000 forint le nem rótt eljárási illeték, továbbá 10.000 forint perköltség viselésére kötelezte. A felülvizsgálati eljárásra irányadó tényállás szerint az V.r. felperes 1996. szeptember 1-jétől 1999. november 31-éig a S.V.R. fogdájában teljesített fogdaórként hivatásos szolgálatot, majd 1999. december 1-jétől 2000. szeptember 30-áig járőr volt, ezt követően folyamatosan bűnügyi nyomozóként dolgozott.

Az V.r. felperes kérelmet terjesztett elő a N.M.R. vezetőjéhez, amelyben a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjának 2. fordulata alapján a szolgálati viszonyban eltöltött ideje 1,2-szeres számítását kérte a Hszt. hatályba lépésének időpontjára visszamenőlegesen. A N.M.R. vezetője 2008. augusztus 8-án kelt határozatával a felperes szolgálati panaszát azzal az indokolással utasította el, hogy a nyomozói pótlékban részesülők számára csak 2006. január 1-jétől van lehetőség a szolgálati idő kedvezményes számítására, a jogszabálynak visszamenőleges hatálya nincs. Az elsőfokú bíróság az ítéletében utalt a Hszt. 326. §-ának (1), illetve a 329. §-ának (1) bekezdés c) pontjában foglaltakra, valamint a 140/1996. (VIII.31.) Korm. rendeletben rögzítettekre. A bíróság kifejtette, hogy nem volt megállapítható, miszerint az V.r. felperes a szolgálati ideje több mint 50 %-ában olyan mértékű pszichikai vagy biológiai kórokú ártalomnak lett volna kitéve, amely a jogszabályi rendelkezések alapján indokolná a szolgálati ideje kedvezményes számítási módjának alkalmazását. A bíróság utalt arra, hogy 2006. január 1-jétől a 140/1996. (VIII.31.) Korm.

rendelet 25. § (5) bekezdésében foglaltakhoz képest a jogalkotó már lehetővé tette azt, hogy az 54. § szerinti pótlékban részesülő nyomozóknál nem kell mérni, illetve bizonyítani az egészségkárosító kockázatok közötti szolgálatteljesítési idő 50 %-os mértékét. Ezen feltételtől függetlenül a jogalkotó rendelkezésével lettek jogosultak a kedvezményes szolgálati idő számításra. Az alperesnél a járőri szolgálati beosztás idején ellátott feladatával kapcsolatban még a tanúbizonyítások alapján sem lehetett megállapítani a jogszabályban előírt feltételek megvalósulását. A fogdaőri tevékenységgel kapcsolatban arra utalt a bíróság, hogy a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjának 2006. január 1-jei módosítása előtti szövege úgy fogalmaz, miszerint a büntetés-végrehajtási szervezeteknél a fogvatartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjai azok, akikre a kedvezményes számítás vonatkozik. Az V.r. felperes mindvégig a rendőrségi fogdában volt az általa hivatkozott időben fogdaőr, ezért az erre vonatkozó további bizonyítási kérelmeket a bíróság elutasította. Megállapította, hogy 2006. január 1-je előtti jogszabályi rendelkezés hiányában a kedvezményes szolgálati idő elismerésére nincs lehetőség, a bizonyítás adataihoz képest pedig az V.r. felperes nyomozói beosztásból fakadó fizikai és pszichikai terhelése vonatkozásában nem tudta értékelni azt, hogy a hivatásos szolgálati viszony lényegéből fakadó terhelés mértéke meghaladta a jogszabályi előírásokat. Az V.r. felperes fellebbezése folytán eljáró Nógrád Megyei Bíróság 2.Mf.20.522/2009/3. számú ítéletével a munkaügyi bíróság ítéletét helybenhagyta, a felperest 5.000 forint perköltség, és 12.000 forint le nem rótt fellebbezési illeték viselésére kötelezte. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a Hszt. 329. §-ához fűzött 140/1996. (VIII.31.) Korm. rendelet 25. §-a előírja, miszerint a Korm. rendelet mellékletében meghatározott beosztásokban szolgálatot teljesítők szolgálati idejét mikor lehet 1,2-szeres szorzóval számítani a napi szolgálatteljesítési idő függvényében. A nyomozói munka fogalmából is adódóan annak velejárója a pszichés megterhelés, ez külön, a 329. § (1) bekezdés szempontjából nem lehet az 1,2-es szorzó alkalmazásának alapja. Az V.r. felperes esetében a fogdaőri tevékenység során lehettek esetleg egészségügyi kockázatok, azonban az 1996. és az 1999. évek közötti időszakra nézve - a hosszú idő eltelte miatt - bizonyítás lefolytatásától nem volt eredmény várható arra nézve, hogy a fogdaőri szolgálat milyen időtartamában, a munkaidő hány százalékának arányában állhatott az V.r. felperes egészségügyi kockázatot károsító hatás alatt. Az V.r. felperes felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére, és az alperes kereset szerinti marasztalására irányult. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság helyesen állapította meg az alkalmazandó jogszabályokat, valamint azt, hogy a nyomozói munka velejárója a pszichés megterhelés, azonban tévesen nem értékelte azt az 1,2-szeres szorzó számításának alapjaként. A jogszabályok azon beosztások esetén írják elő a kedvezményes szorzót, ahol

megállapítható a veszély, az egészségkárosító kockázat egyike, a jelen esetben a pszichés megterhelés. A jogszabály helyes értelmezése nem jelentheti azt, hogy egy rendőrnek kompenzálás hiányában is vállalni kell, hogy a napi szolgálatteljesítés legalább felében az életét és az egészségét kockáztató veszély megvalósuljon. A veszélyhelyzet egy állapot, amelynek fennállása nem követeli meg a konkrét veszély vagy sérelem bekövetkezését. A fogdaőri beosztás velejárója az állandó készenléti helyzet, mely során bármikor számítani lehet a fogdán rendkívüli eseményre, amelynek elhárításához azonnali, halasztást nem tűrő kényszerintézkedéseket kell végrehajtani. Az v.r. felperes járőri beosztása fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásnak minősül, és így ez alapján az 1,2-szeres szorzó alkalmazására jogosult. A munkaköréből fakadóan állandóan és folyamatosan ki van téve az időjárás viszontagságainak, hiszen a járőrnek minden időszakban a közterületen kell a munkát végeznie. A feladatai olyan készenléti helyzetet teremtenek, amely során minden eshetőségre fel kell készülnie, bűncselekmény észlelésekor késlekedés, felkészülési idő nélkül azonnal kell intézkednie. A nyomozói beosztásban eltöltött szolgálati idő kedvezményes számításra való jogosultságot az a tény támasztja alá, hogy minden nap bűnözőkkel kell személyesen, sok esetben egyedül kihallgatást, intézkedést folytatni, mely során bármely pillanatban lehet számítani a gyanúsított ellenszegülésére, esetleges támadására. Az V.r. felperes álláspontja szerint mindezek kimerítik a Hszt. 3. §-ában meghatározott élet- és testi épségének kockáztatását, mind a 329. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt fokozott igénybevételt és veszélyt, ezért a felperes jogosult a Hszt. által biztosított kedvezményekre, így a szolgálati idő kedvezményes számítására. Kiemelendő a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjának 2006. január 1-jét követő módosítása, amely szerint 1,2-szeresen kell számítani a szolgálati idejét a földfelszín alatt szolgálatot teljesítőknél, a fogvatartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjainak, valamint a fokozott igénybevétellel járó beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladatokat ellátó állománynak. Látható, hogy a fokozott igénybevétel mellett még az általános mértékű veszély is „eltűnt” a feltételrendszerből. E jogszabályi változásokból szintén arra lehet következtetni, hogy a jogalkotó pontosította a kedvezményre jogosító beosztások meghatározását, de nem a kedvezmények körét szélesítette, hanem a korábbi jogszabályi rendelkezés szerinti kedvezményeket egyértelműsítette. Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult a felperes perköltség fizetésre kötelezése mellett.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Hszt. 2006. január 1-jéig hatályos - a perben alkalmazandó - 329. § (1) bekezdés c) pontja szerint a 326. § (1) bekezdésében meghatározott szempontból a szolgálati viszonyban eltöltött időt 1,2-szeresen kell számítani rendszeres csapatkiképzést folytató

szervezetek állományának harcálláspontokon, a földfelszín alatt szolgálatot teljesítőknek, a büntetés-végrehajtási szervezeteknél a fogvatartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjainak, valamint a fokozott igénybevétellel és a veszéllyel járó beosztásokban szolgálatot teljesítőknek. A Hszt. ezen rendelkezését 2006. január 1-jétől a 2005. évi CLXXIX. tv. 18. §-a akként módosította, hogy 1,2-szeresen a földfelszín alatt szolgálatot teljesítőknek a fogvatartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjának, valamint a fokozott igénybevétellel járó beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladatokat ellátó állománynak szolgálati viszonyban eltöltött idejét kell számítani. Az ezen törvényi rendelkezéshez fűzött miniszteri indokolás értelmében „a legnehezebb körülmények között szolgálatot teljesítő végrehajtó állomány illetményen kívüli juttatásainak kiterjesztését szolgálja a törvény azzal, hogy a szolgálati idő kedvezményes számításának lehetőségét a konkrét rendvédelmi feladatokat végző teljes állományra kiterjeszti”. A fentiekből következően tehát a szolgálati viszony kedvezményes számításának jogalapját a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjának utolsó fordulata szerint 2006. január 1-jét megelőzően (azaz a per tárgyát képező időszakban) „a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban” történő szolgálatteljesítés, míg 2006. január 1-jét követően „a fokozott igénybevétellel járó beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladat” ellátása teremtette meg. Megállapítható, hogy 2006. január 1-jét megelőzően a törvény a szolgálati idő 1,2-szeres számítását szigorúbb feltételhez kötötte, amitől nem lehet eltekinteni. A perben ezért azt kellett a bíróságoknak vizsgálni, hogy a felperes beosztása folytán ténylegesen és kétséget kizáróan megfelelt-e az 1996. szeptember 1-je és 2005. december 31. közötti időszakban ennek a törvényi feltételnek. Ezt a Pp. 164. §-ának (1) bekezdésében meghatározott bizonyítási teher szabályai szerint a felperesnek kellett igazolnia. A Hszt. végrehajtásáról szóló 140/1996. (VIII.31.) Korm. rendelet (R.) 22. §-a értelmében a Hszt. alkalmazásában fokozottan veszélyesnek az a szolgálati beosztás minősül, amelynek ellátásával kapcsolatos szolgálati tevékenység - a hivatásos szolgálattal járó általános kockázaton túl - életveszéllyel is járhat, illetve egészségkárosító kockázatok között kerül végrehajtásra, vagy a védelem csak egyéni védőeszköz állandó, vagy tartós használatával valósítható meg. E beosztások körét a Hszt. 342. § (1) bekezdés d) pontja felhatalmazása alapján az R. 1. számú melléklete tartalmazza. Az R. 25. § (1) bekezdése az 1. számú mellékletben meghatározott beosztásokban szolgálatot teljesítők szolgálati idejének 1,2-szeres számításához pedig további feltételként írja elő, hogy az egészségkárosító kockázatok között töltött szolgálatteljesítési idő elérje az R. 23. § (1) bekezdésében meghatározott mértéket, azaz a napi szolgálatteljesítési idő több mint 50 %-át.

Az R. 1. számú melléklete „az egészségkárosító kockázatoknak kitett beosztások jegyzéke” címet viseli, azonban nem meghatározott beosztásokat sorol fel, hanem a veszélyeztető tényező megnevezése mellett általánosságokban körülírja azt a szolgálati tevékenységet, amely ilyenként értékelhető. Az 5. pont szerinti „pszichikai ártalmak” alatt olyan szolgálati tevékenységet kell érteni, amelyet életet, testi épséget, szellemi egészséget, szabadságot jelentős mértékben veszélyeztető helyzetben folyamatosan kell végezni, vagy fokozott szellemi koncentrációt igényel, illetve olyan készenléti helyzet, amelyben a bekövetkező feladat végrehajtására azonnali, felkészülési idő nélküli beavatkozást kell biztosítani. A perbeli időszakban hatályos - többek között a fegyveres szervek hivatásos állományának egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról szóló - jogszabályok a felperes által betöltött beosztásokat (járőr, nyomozó) nem nevesítették a rendőrségnél akként, hogy a munkavégzésük során fokozott és tartós egészségi és pszichés terhelésnek vannak kitéve [33/1997. (V.13.) BM-IM-PNM együttes rendelet; 21/2000. (VIII.23.) BM-IM-PNM együttes rendelet alkalmassági követelmények 5. számú függeléke]. Az pedig a perben nem nyert bizonyítást, hogy a felperes esetében a fokozott igénybevétel és veszély a napi szolgálatteljesítési idő több mint 50 %-ában fennállt.

A Hszt. perben alkalmazandó 329. § (1) bekezdés c) pontja a szolgálati idő kedvezményes számítását az 1,2-szeres szorzó alkalmazását illetően nem konkrét beosztásokat, hanem kifejezetten veszélyes szolgálatteljesítéseket sorol fel. Ezért annak utolsó fordulata alapján általánosságban meghatározott „fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban szolgálatot teljesítőnek” is csak az minősíthető, aki az azt megelőző felsorolás szerinti („legnehezebb körülmények között szolgálatot teljesítő végrehajtói állomány”) minőséggel azonosan, ténylegesen fokozott igénybevételnek és veszélynek volt kitéve a beosztása során. Ez a perbeli esetben azonban nem volt megállapítható. Az eljáró bíróságok a fogdaőri szolgálati tevékenységgel összefüggésben helytállóan fejtették ki, hogy a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjának 2006. január 1-jei módosítását megelőző szövegezése szerint is a büntetés-végrehajtási szervezeteknél a fogvatartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjai azok, akikre a kedvezményes számítás vonatkozik. A felperes az általa megjelölt időszakban mindvégig a rendőrségi fogdában teljesített szolgálatot, amely nem esik egy tekintet alá a büntetés-végrehajtási intézettel, így a foglalkoztatás körülményeire előterjesztett tanúbizonyításra vonatkozó indítványokat a bíróságok jogszerűen utasították el. A kifejtettek miatt a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján.

A Legfelsőbb Bíróság a felperest a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 3. § (1) bekezdés f) pontja alapján kötelezte az illeték megfizetésére.

Budapest, 2011. február 23.

***Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, dr. Mészárosné dr. Szabó
Zsuzsanna s.k. előadó bíró, dr. Hajdu Edit s.k. bíró***

A kiadmány hiteléül: Nné tisztviselő